

Kvalitetsreformen og forventningspresset til den offentlige sektor

Jørgen Goul Andersen, CCWS/Ugebrevet Mandag Morgen

Notat, 14. august 2007. Draft – må kun citeres efter aftale.

Mens statsminister Anders Fogh Rasmussen har haft overordentlig stor succes med at skabe opbakning til sin kvalitetsreform blandt repræsentanter for de personalegrupper, der skal være med til at implementere den, har kvalitetsreformen været en vælgermæssig fiasko, der i stedet har forstærket forventningspresset på velfærdsstaten. Det viser en undersøgelse, Synovate Vilstrup har gennemført for Ugebrevet Mandag Morgen primo august 2007. Undersøgelsen er således gennemført 2-3 uger før fremlæggelsen af den endelige plan (inklusive finansiering), men efter at store dele af indholdet var kendt, bl.a. fra præsentationen i slutningen af juni.

0. Sammendrag

Kvalitetsreformen var oprindeligt tænkt som en reform, der skulle "lære" vælgerne, at man kunne få bedre service for de samme penge. Men dels har kvalitetsreformen ikke slået igennem blandt vælgerne, hvoraf næsten halvdelen endnu ikke har hørt om den, dels har hele manøvren i stedet sat fokus på kvalitetsproblemer i den offentlige sektor i en sådan grad, at det har udløst danmarkshistoriens største forventningspres. Ikke blot er der et pres for flere ansatte, men også for markante lønforbedringer for offentligt ansatte.

Det er forventninger, som det reelt er umuligt at indfri, og som det kan være næsten umuligt for en siddende regering at give tilstrækkeligt store løfter til at imødekomme. Derimod vil en opposition være væsentligt bedre stillet. Et valg i et sådant opinionsklima er en ønskedrøm for en vingeskudt socialdemokratisk opposition, og en valgkamp om disse temaer kan give store vælgermæssige forskydninger, som man ikke på forhånd kunne forestille sig ud fra regeringens i øjeblikket stabile og gunstige opinionstal.

Ikke alene er der større afvisning af skattelettelser end nogen sinde. Der er også betydelig villighed til at betale højere skatter for at løse det, der opfattes som kvalitets- og lavtlønsproblemer i den offentlige sektor. Og ønsket om at bruge flere penge på offentlige serviceydelser af enhver slags er større end nogen sinde i danmarkshistorien.

Store vælgerflertal erklærer sig villige til at betale mere i skat for at forbedre den offentlige service. Og ikke nok med det. Store vælgerflertal erklærer sig også villige til at betale mere i skat for at hæve lønnen for social- og sundhedsassistenter, pædagoger, sygeplejersker og sågar de ofte udskældte folkeskolelærere.

Trods pæne og tilsyneladende stabile opinionstal og trods store afgivne løfter fra regeringens side kan et folketingsvalg i et sådant opinionsklima give højst uventede resultater.

Kvalitetsreformen er en reform af stor vigtighed for den offentlige service, men bortset fra efteruddannelse og kontaktpersoner for den enkelte er der ikke så mange af dens elementer, der vækker interesse blandt vælgerne, og de ser den ikke som særlig effektiv til at afhjælpe kvalitetsproblemer i den offentlige sektor. Man kan sige, at kvalitetsreformen er et vigtigt stykke bureaukratisk politik - men som vælgerpolitik har den totalt set været direkte kontraproduktiv for regeringen, fordi den uden tvivl har bidraget til at øge forventningspresset.

I det følgende ser vi først på vælgernes holdninger til kvalitetsreformen, derefter på det generelle opinionsklima omkring velfærdsstaten, som kvalitetsreformen sammen med højkonjunktoren har bidraget til at fremkalde.

Undersøgelsen omfatter i alt 500 svarpersoner, hvilket giver en usikkerhed på op til +/- 4½ pct., hvilket er uden større betydning for spørgsmålene her, hvor det er hovedtendensen og ikke de små marginaler, der er det interessante.

1. Kvalitetsreformen

Regeringen erobrede initiativet med kvalitetsreformen, men den har ikke erobret vælgernes dagsorden. Selv her i august 2007 kort før præsentationen af det endelige reformudspil er der kun 56 pct. af vælgerne, der har hørt om reformen, jf. tabel 1. 43 pct. erklærer, at de ikke har hørt om den.

Tabel 1.1. Har hørt om regeringens kvalitetsreform af den offentlige sektor. pct. (N=500).

Har du hørt om regeringens kvalitetsreform af den offentlige sektor?	pct.
Ja	56
Nej	43
Ved ikke	1
I alt	100

Tabel 1.2. Vurdering af reformens effekt (blandt dem, der har hørt om reformen). pct. (N=282).

Hvor stor betydning mener du, at reformen vil få for den fremtidige kvalitet af den offentlige service?	pct.
Meget stor betydning	6
Ret stor betydning	14
Nogen betydning	33
Ringe betydning	21
Slet ingen betydning	14
Ved ikke	12
I alt	100

De, der havde hørt om reformen, blev derefter spurgt om deres vurdering af reformens betydning for den fremtidige kvalitet af den offentlige service. Her er svarene ikke mindre nedslående. 20 pct. vurderer, reformen vil få “meget stor” eller “ret stor” betydning. Væsentligt flere 35 pct. svarer “ringe” eller “slet ingen” betydning. Hertil kommer 12 pct. “ved ikke”. Og endelig mener hver tredje, at reformen vil få “nogen” betydning. Alt i alt en imponerende ligegyldighed - og der er blandt de 56 pct. af vælgerne, der overhovedet har hørt om reformen.

Tabel 1.3. Har hørt om regeringens kvalitetsreform af den offentlige sektor. pct. (N=500).

Har du hørt om regeringens kvalitetsreform af den offentlige sektor?	Socialdem. + venstrefløj	V + K
Ja	55	62
Nej	43	38
Ved ikke	2	0
(N)	150	189

Tabel 1.4. Vurdering af reformens effekt (blandt dem, der har hørt om reformen). pct.

Hvor stor betydning mener du, at reformen vil få for den fremtidige kvalitet af den offentlige service?	Socialdem. + venstrefløj	V + K
Meget stor betydning	8	6
Ret stor betydning	9	23
Nogen betydning	26	36
Ringe betydning	31	13
Slet ingen betydning	15	14
Ved ikke	11	8
(N)	83	118

En opdeling på parti viser ikke de store forskelle. Heller ikke regeringens egne vælgere forventer sig alverden. Kendskabet hos VK-vælgerne er kun marginalt højere - 62 pct.

Og forventningerne er heller ikke høje hos regeringspartierne egne vælgere: Blandt de knap 2/3 af VK-vælgerne, der havde hørt om reformen, er der 29 pct., der venter, den vil få meget stor eller noget stor betydning. Stort set lige så mange - 27 pct. - svarer "ringe" eller "slet ingen" betydning.

Sjældent har man brugt så mange milliarder og fået et så lille brag ud af det.

Men kvalitetsreformen er også indtil nu gået hen over hovedet på en stor del af vælgerne, og mange har antagelig kun et meget rudimentært kendskab til reformen. Der er da også elementer, der er velegnede til at skabe opbakning. Desuden er vælgerne heller ikke blevet præsenteret for den samlede reform endnu. Og selv om mange elementer er kendt, kan der endnu være overraskelser. Skal der blive et brag i anden omgang, er der nok til gengæld også brug for overraskelser, for mange af de elementer, der har været fremme indtil nu, vækker ret behersket interesse hos publikum.

Vi har spurgt således, at det er uden betydning, om de adspurgte har hørt om reformen eller ej, idet vi har taget en række forskellige elementer - nogle er fra de offentliggjorte planer, andre er nogle elementer, der kunne have været med.

Vi ved fra en tidligere undersøgelse omkring starten af processen (tabel 2.5), at større medbestemmelse for offentligt ansatte er det højest prioriterede af alle målsætninger blandt vælgerne. Men ud over, at der kan være elementer heraf indeholdt i det såkaldte "ledelsesrum" er det overhovedet ikke noget, der eksplicit indgår. Dette aspekt er af omfangsmæssige grunde ikke medtaget i denne undersøgelse, men er vigtigt at holde sig for øje.

Undersøgelsen giver således ikke blot et billede af vælgernes holdninger til regeringens kvalitetsreform, men tegner også borgerne kvalitetsreform - de elementer, borgerne synes, der burde have højest prioritet.

I det følgende præsenteres de enkelte elementer, sektor for sektor.

Regeringens kvalitetsreform - og borgernes

Daginstitutioner

Hvis vi starter med brugernes kvalitetsreform, så er de to højest prioriterede områder flere ansatte (det mener 76 pct., vil have stor betydning for kvaliteten) og højere løn til medarbejderne (66 pct.). Begge dele ting, der koster penge - mange penge - stik imod den oprindelige intention med kvalitetsreformen.

Table 1.5. Regeringens og borgernes kvalitetsreform - daginstitutioner

Hvilke af følgende forslag vil efter din mening bidrage til at øge kvaliteten i landets daginstitutioner? Vil de have meget stor betydning, ret stor betydning, nogen betydning, ringe betydning, eller slet ingen betydning?							
	meget stor	ret stor	nogen	ringe	slet ingen	ved ikke	meget + ret stor
1. Et gratis måltid mad til børnene om dagen	37	19	24	7	10	3	56
2. Mere efteruddannelse til medarbejderne	35	26	25	7	5	2	61
3. Mere uddannelse til institutionslederne	35	26	24	7	6	2	61
4. Højere løn til medarbejderne	38	28	21	6	5	2	66
5. Flere ansatte til at passe børnene	52	24	15	4	3	2	76
6. Flere undersøgelser af brugernes tilfredshed med pasningen	16	17	27	21	14	5	33
7. Kvalitetsmærkning af de enkelte institutioner, f.eks. med en smiley	17	15	20	20	25	3	32
8. Bedre muligheder for frit at vælge institution	36	26	20	8	4	6	62
9. Flere private daginstitutioner til at skabe konkurrence	23	19	22	14	18	4	42
10. Bedre klageadgang	19	18	31	15	10	7	37
11. Afskaffelse af lukkedage på almindelige hverdage	42	22	15	7	9	5	64

Omvendt er der elementer i regeringens kvalitetsreform, der finder overordentlig ringe tilslutning, når det gælder daginstitutioner: Kvalitetsmærkning, brugerundersøgelser og klageadgang. Som det vil fremgå nedenfor, er der andre områder, hvor disse elementer vurderes mere positivt. Begrundelsen er uden tvivl, at daginstitutioner er små enheder, hvor tingene klares i uformel dag-til-dag clearing mellem personale og forældre, hvor sidstnævnte endvidere har forældrebestyrelse at virke igennem.

De tre tiltag rangerer næsten lige, når det gælder andelen, der tror, de vil have meget stor eller ret stor effekt: 32 pct. til kvalitetsmærkning, 33 pct. til brugerundersøgelser og 37 pct. til bedre klageadgang. Men de adskiller sig til gengæld en del på negativsiden. Når det gælder kvalitetsmærkning (f.eks. smileys), er reaktionen direkte negativ, idet 45 pct. siger, at det vil have "ringe" eller "ingen" effekt - en suveræn bundplacering blandt alle de 33 kvalitetstiltag, vi har bedt borgerne om at tage stilling til. Dette synes da også at være et af de oprindelige elementer i kvalitetsreformen, der er droppet undervejs i forløbet.

Brugerundersøgelser i daginstitutioner skaber også negative reaktioner hos en del: 35 pct. svarer "ringe" eller "slet ingen" effekt - næstsidstepladsen blandt samtlige tiltag. Derimod er der "kun" 25 pct., der finder "bedre klageadgang" virkningsløs. Men det er tydeligvis ikke noget, borgerne føler det store behov for på *dette* område.

Regeringen kan til gengæld glæde sig over, at såvel mere efteruddannelse til personale og institutionsledelse (begge 61 pct.) og større valgmuligheder mht. institution (62 pct.) falder i relativt god jord blandt borgerne. Derimod er tanken om konkurrenceudsættelse ikke videre populær på daginstitutionsområdet. Dette tiltag har den tredjelaveste placering (42 pct. mener, det vil have stor effekt - til gengæld er der 32 pct. negative. Tydeligvis et af de forslag, der vækker størst modvilje.

Kontante servicegarantier vækker interessant nok ikke den *helt* store begejstring på dagsinstitutionsområdet - i hvert fald ikke blandt borgerne generelt. Forslaget om afskaffelse af lukkedage på almindelige hverdage er der 64 pct., som finder, vil gavne kvaliteten - 42 pct. svarer dog "meget stor" effekt. "Et gratis måltid mad til børnene om dagen" finder kun tilslutning hos 56 pct.

Hjemmehjælpen

Flere ansatte og højere løn er også i top på borgernes kvalitetsreform, når det gælder hjemmehjælpen - i dette tilfælde dog sammen med forslaget om en fast kontaktperson og en konkrete servicegaranti om at kunne få et måltid mad om dagen. 90 pct. finder, at flere ansatte vil have stor effekt. Lige så mange finder, at retten til at få et bad dagligt vil have stor effekt. Det er samtidig de to højest rangerende af samtlige kvalitetsforslag i undersøgelsen. 82 pct. finder de ansattes løn vigtig, og 83 pct. finder, en fast kontaktperson vil være effektivt.

Tabel 1.6. Regeringens og borgernes kvalitetsreform - hjemmehjælp

Hvilke af følgende forslag vil efter din mening bidrage til at øge kvaliteten af hjemmehjælpen? Vil de have meget stor betydning, ret stor betydning, nogen betydning, ringe betydning, eller slet ingen betydning?							
	meget stor	ret stor	nogen	ringe	slet ingen	ved ikke	meget + ret stor
1. Ret til at få et bad om dagen for de ældre, der ønsker det	74	16	7	2	1	0	90
2. Mere efteruddannelse til medarbejderne	44	28	18	6	3	1	72
3. Mere uddannelse til ledere og mellemledere	37	30	20	7	4	2	67
4. Højere løn til medarbejderne	53	29	12	3	2	1	82
5. Flere ansatte i hjemmehjælpen	68	22	7	1	1	1	90
6. Flere undersøgelser af de ældres tilfredshed med plejen	30	24	25	10	9	2	54
7. Kvalitetsmærkning af offentlige og private leverandører af hjemmehjælp, f.eks. smileys	23	16	22	17	20	2	39
8. Færre administrative opgaver for personalet	46	28	15	5	3	3	74
9. Bedre klageadgang for de ældre og deres pårørende	36	26	24	6	4	4	62
10. En fast kontaktperson til at rådgive og vejlede om hjemmehjælp	54	29	12	2	2	1	83

I det hele taget er der en mere positiv holdning til næsten alle tiltag på ældreområdet. Også her ligger kvalitetsmærkning klart i bund (39 pct.), efterfulgt af brugerundersøgelser (54 pct.). Og på ældreområdet er det også disse forslag, der udløser mest negativ reaktion - hhv. 37 pct. og 19 pct. svarer "ringe" eller "slet ingen" effekt på disse to områder. Bedre klageadgang kommer også tredjesidst, når det gælder de ældre. Men hele 62 pct. finder dog dette effektivt. Efteruddannelse - navnlig for medarbejderne (72 pct.), men også for lederne (67 pct.) vurderes også ret positivt. Men ikke så højt som kravet om "færre administrative opgaver for personalet". Det er en udbredt opfattelse, at der bruges for mange ressourcer på administration inden for hjemmehjælpen.

Sundhedsområdet

På sundhedsområdet er det konkret garanti om kortere ventetider, der kommer højest (89 pct.). Hele 68 pct. finder, at dette vil have meget eller ret stor effekt. Næste punkt er flere ansatte (86 pct.). Brugertilfredshedsundersøgelser (57 pct.) ligger endnu engang blandt de relativt lavt prioriterede tiltag, men dog væsentligt højere end brugertilfredshed på andre områder. Interessant nok ligger bedre klageadgang for patienter på nogenlunde samme niveau. Nedlæggelser af mindre sygehuse ses stadig som negativ kvalitet, men det ligger dog nogenlunde på niveau med samling i større enheder.

Efteruddannelse - navnlig for menige medarbejdere - rangerer højt, i lighed med kontrol med behandlingsresultater og en fast kontaktperson for den enkelte patient (alle 77 pct.) - specielt det sidste er der 50 pct., der mener, vil have "meget stor" effekt.

En interessant afvigelse er, at højere løn rangerer *relativt* lavere på sundhedsområdet - men der er dog 74 pct., som finder dette effektivt, nogenlunde det samme som for reduktion af administrative opgaver (72 pct.).

Tabel 1.7. Regeringens og borgernes kvalitetsreform - sundhedsvæsenet

Hvilke af følgende forslag vil efter din mening bidrage til at øge kvaliteten af sundhedsvæsenet? Vil de have meget stor betydning, ret stor betydning, nogen betydning, ringe betydning, eller slet ingen betydning							
	meget stor	ret stor	nogen	ringe	slet ingen	ved ikke	meget + ret stor
1. Kortere ventetider til sygehusene	68	21	7	1	1	2	89
2. Samling i større enheder, så man kan få en mere professionel behandling	32	23	25	11	6	3	55
3. Undgå nedlæggelse af mindre sygehuse	43	18	19	10	7	3	61
4. Mere efteruddannelse til medarbejderne	47	30	16	3	2	2	77
5. Mere uddannelse til ledere og mellemledere	38	33	18	6	3	2	71
6. Højere løn til medarbejderne	45	29	18	4	3	1	74
7. Flere ansatte på sygehusene	59	27	9	2	2	1	86
8. Flere undersøgelser af patienternes tilfredshed med behandlingen	28	29	23	12	6	2	57
9. Bedre kontrol med behandlingsresultater	46	31	16	3	2	2	77
10. Færre administrative opgaver for personalet	42	30	18	3	4	3	72
11. Bedre klageadgang for patienter	37	24	25	7	4	3	61
12. En fast kontaktperson for den enkelte patient	50	27	15	4	3	1	77

Rangordning

Meget stor =100

Ret stor= 50

Nogen= 0

Ringe= -50

Slet ikke= -100

Ved ikke= -50

daginstitutioner	hjemmehjælp	sundhedsvæsen
1. Flere ansatte (32)	1. Ret til dagligt bad (65)	1. Kortere ventetider (58)
2. Afskaff. lukkedage (11)	2. Flere ansatte (60)	2. Flere ansatte (47)
3. Højere løn (8)	3. Fast kontaktperson (38)	3. Fast kontaktperson (30)
4. Valgfrihed (5)	4. Højere løn (37)	4. Medarb.uddannelse (27)
5. Lederuddannelse (1)	5. Mindre administration (25)	5. Kontrol m resultater (25)
6. Mearb.uddannelse (0)	6. Medarb.uddannelse (19)	6. Højere løn (22)
7. Gratis måltid mad (-2)	7. Lederuddannelse (9)	7. Mindre administration (7)
8. Privat konkurrence (-26)	8. Bedre klageadgang (3)	8. Lederuddannelse (13)
9. Bedre klageadgang (-33)	9. Brugerundersøgelser (-9)	9. Undgå sygehusnødlægg. (11)
10. Brugerundersøgelser (-38)	10. Kvalitetsmærkning (-29)	10. Bedre klageadgang (10)
11. Kvalitetsmærkning (-39)		11. Større enheder (-6)
		12. Brugerundersøgelser (-8)

Tabel 1.8. Andel meget stor + ret stor effekt.

	daginstitutioner	ældrepleje	sygehuse	gennemsnit
1. Flere ansatte	76	90	86	84
2. Fast kontaktperson	-	83	77	80
3. Højere løn	66	82	74	74
4. Mindre administration	-	74	72	73
5. Mere efteruddannelse til medarbejdere	61	72	77	70
6. Mere efteruddannelse til ledere	61	67	71	66
7. Bedre klageadgang	37	62	61	53
8. Brugertilfredshedsundersøgelser	33	54	57	48
9. Kvalitetsmærkning, f.eks. med en smiley	32	39	-	36

Set på tværs er det flere ansatte, der står højest på brugernes kvalitetsreform. Nummer to er en fast kontaktperson - et spørgsmål, der dog ikke er stillet for daginstitutioner. Det sidste er sammenfaldende med regeringens kvalitetsreform, mens vælgernes førsteprioritet bestemt ikke er i overensstemmelse med den oprindelige ide med kvalitetsreformen, tværtimod. Det samme gælder vælgernes prioritet nummer tre, nemlig højere løn. Vælgernes nummer fire er sammenfaldende med regeringens kvalitetsreform: Mindre administration. Dette er i alt fald regeringens hensigt. De følgende står også alle på regeringens liste, men prioriteres noget lavere. Samtidig prioriteres efteruddannelse af medarbejdere lidt højere end efteruddannelse af medarbejdere.

De tre laveste prioriteter er bedre klageadgang, brugertilfredshedsundersøgelser og kvalitetsmærkning. Det vurderes dog forskelligt fra område til område. På daginstitutionsområdet tillægges disse tiltag ringe effekt, mens de vurderes en hel del mere positivt, både når det gælder hjemmehjælp og sundhedsvæsen. Kvalitetsmærkning sættes dog meget lavt både i daginstitutioner og hjemmehjælp. På sundhedsområdet er der ikke spurgt om noget tilsvarende.

2. Opinionsklimaet vedrørende offentlige udgifter og offentligt ansatte.

På intet tidspunkt i den tid, hvor man har foretaget målinger, har der været så stærkt et forventningspres på de offentlige udgifter, som der er i dag. Det er i første række en effekt af højkonjunktoren og de optimistiske meldinger om tilstanden for dansk økonomi og for statsfinanserne. Men der er næppe tvivl om, at diskussionen om en kvalitetsreform har taget en anden drejning end tilsigtet. I stedet for at "lære" borgerne, at man godt kan få mere kvalitet, uden at det behøver at koste mere, har det været med til at sætte fokus på kvalitetsproblemer i den offentlige sektor. Og her er vælgernes hovedløsning nu som tidligere tilsyneladende at bruge flere penge.

Ønsket om skattelettelse ligger derimod i bund. Tanken om at skære ned på de offentlige udgifter for at lette skatten har ikke rigtigt haft tilslutning siden 1973-valget og tiden umiddelbart derefter. Men i starten af 1980'erne blev nedskæringer dog delvist accepteret under "nødvendighedens lov" for at afhjælpe gældsproblemerne.

Endnu i 1994 var der til gengæld en ganske svag overvægt, der ville bruge et evt. fremtidigt råderum til skattelettelse frem for serviceforbedringer, jf. tabel 2.1. Men siden 1998 har der konstant været et flertal, der foretrak bedre offentlig service frem for skattelettelse. Indtil 2003 var flertallet dog beskedent, og som påvist i tidligere Mandag Morgen analyser, blev de skattelettelse, der blev vedtaget i 2003, efterfølgende accepteret i befolkningen.

Til gengæld gav det også en mæthed, så der skete et signifikant og blivende omsving fra målingen i januar 2003 (før vedtagelsen af skattelettelse) til november 2003 (efter vedtagelsen). I november 2003 var der kun 34 pct., der ønskede skattelettelse, og 61 pct., der foretrak serviceforbedringer - hvis der skulle opstå et råderum. Denne fordeling holdt sig ret stabilt hen over 2005-valget. Men allerede i foråret 2006 havde ønsket om serviceforbedringer fået et nøk til. Nu var der kun 27 pct., der ønskede skattelettelse, mens 70 pct. hellere ville have bedre service. Umiddelbart før diskussionen om kvalitetsreformen gik i gang, var tallene hhv. 26 og 72 pct. (september 2006). Og i målingen fra begyndelsen af august 2007 havde den fået et lille nøk mere, så kun 22 pct. gik ind for skattelettelse, mens 73 pct. foretrak serviceforbedringer. For første gang er det altså mindre end hver fjerde, der ønsker

skattelettelser - hvis valget står mellem skattelettelser og serviceforbedringer. Et trade-off, som kun de mest rendyrkede laffer-kurve-tilhængere vil benægte.

Tabel 2.1. Skattelettelser eller off. serviceforbedringer, 1994-2007. Pct. og PDI i velfærdsfavør

		mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (i velfærdsfavør)
A: Foretrækker skattelettelser B: Foretrækker serviceforbedringer	valg 1994	47	44	9	100	-3
	valg 1998	41	54	5	100	13
	feb. 2000	40	55	5	100	15
	feb.2001	38	53	9	100	15
	nov.2001	46	48	6	100	2
	valg 2001	45	51	4	100	6
	jan..2003	42	53	5	100	11
	nov..2003	34	61	5	100	27
	valg 2005	35	61	4	100	26
	maj 2006	27	70	3	100	43
	sep.2006	26	72	2	100	46
	aug.2007	22	73	5	100	51

Spm. Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække?

A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

Tilhængerne af skattelettelser kan så håbe på, at generationsudskiftningen gå langt sigt vil være med dem. Der synes nemlig at være markant større ønske om skattelettelser blandt de 18-29 årige end i resten af befolkningen. I øvrigt til trods for, at der er meget få topskatteydere blandt de unge. Jf. tabel 2.2.

Som sædvanligt er der stor forskel på mænds og kvinders holdninger. Blandt kvinder er der kun 17 pct., der går ind for skattelettelse - blandt mændene er det trods alt 28 pct.

Tabel 2.2. Skattelettelse eller serviceforbedringer 2007. Pct. og PDI i velfærdsfavør

A: Foretrækker skattelettelse B: Foretrækker serviceforbedringer	mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (for bedre service)	(N)
Total	22	73	5	100	+51	500
Mænd	28	67	5	100	+29	243
Kvinder	17	80	3	100	+63	257
18-29 år	39	59	2	100	+20	61
30-39 år	20	78	2	100	+58	80
40-49 år	21	76	3	100	+55	116
50-59 år	22	74	4	100	+52	95
60-69 år	21	75	4	100	+54	85
70 år +	14	75	11	100	+61	63
Partivalg 2005						
venstrefløj	4	94	2	100	+90	51
socialdemokratiet	7	92	1	100	+85	99
midterparti	22	76	2	100	+54	41
v+k	33	62	5	100	+29	189
df	29	68	3	100	+39	41
Partipræference 2007						
Venstre	34	60	6	100	+26	136
Konservative	42	54	4	100	+12	26
Radikale Venstre	13	81	6	100	+68	31
Ny Alliance	33	56	11	100	+23	18

Spm. Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække?

A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

Tallene tyder i øvrigt på, at ideen om skattelettelse har fået stærkt tag i de unge mænd. Blandt mænd under 30 går hele 63 pct. ind for skattelettelse, mens kun 33 pct. foretrækker forbedret service. Der skal manes til forsigtighed over for en alt for håndfast tolkning, for der er trods alt kun 27 mænd under 30 år i undersøgelsen. Men hovedtendensen er der ingen tvivl om, og det er en afvigelse af sjældnen styrke, de unge mænd her udviser. De unge kvinder adskiller sig ikke ret meget fra deres midaldrende medsøstre. 21 pct. af de unge kvinder foretrækker skattelettelse, men 79 pct. foretrækker serviceforbedringer.

Omsvinget til fordel for serviceforbedringer er navnlig sket blandt regeringspartiernes vælgere. Kun 33 pct. af regeringspartiernes vælgere går ind for skattelettelse - 62 pct. er imod. Endnu ved 2005-valget var det stort set fifty-fifty. Selv blandt de mandlige VK-vælgere er der nu flertal mod skattelettelse - 39 pct. mod 55 pct.

Tallene er for små til at tillade sikre konklusioner om enkeltpartier, men de viser ligesom tidligere målinger en mindre forskel mellem V og K-tilhængere. Selv blandt de konservative vælgere i stikprøven er der dog overvægt for serviceforbedringer. Det ser også ud til at være hovedpræferencen blandt Ny Alliances tilhængere, men der er dog her 1/3, der foretrækker skattelettelse, mens det hos de radikale tilhængere i stikprøven er meget få - kun 13 pct.

Opgjort på stillingsgrupper er der 45 pct. af de selvstændige, der foretrækker skattelettelse (opinionsbalance +3), 24 pct. blandt funktionærer (opinionsbalance +51) og 21 pct. blandt arbejdere (opinionsbalance +56). Selv blandt privat ansatte funktionærer, der for 15 år siden sluttede kraftigt op om Foghs daværende nyliberalisme, er der kun 30 pct. tilhængere af skattelettelse (opinionsbalance +36). Blandt mandlige privatansatte funktionærer er der 37 pct., der foretrækker skattelettelse (opinionsbalance +23) og blandt mandlige privatansatte arbejdere 30 pct. (opinionsbalance +38).

Billedet er helt det samme, når vi ser på holdningen til offentlige udgifter. Der er et massivt pres for øgede udgifter næsten hele vejen rundt - og det er på mange områder større nu, end det var i efteråret 2006 i kølvandet på konflikterne i daginstitutionerne. Dem er der i dag 63 pct. af vælgerne, der vil bruge flere penge på. I september i fjor var tallet kun 53 pct., og i efteråret 2005 kun 46 pct. Jf. tabel 2.3.

Også på sundhedsområdet er der stigning - fra 69 pct. i efteråret til 75 pct. nu, der vil bruge flere penge. På hjemmehjælpsområdet er andelen, der vil bruge mere, steget fra 75 til 84 pct., og på skoleområdet er tallet steget fra 56 til 74 pct. Om det så er folkepensionen, der eller har været i langsigtet nedtur, er andelen, der vil bruge mere, steget fra 38 pct. i efteråret 2005 over 45 pct. i fjor til 49 pct. nu.

Det eneste område i tilbagegang er forskning. Her er der nu kun 49 pct., der vil bruge mere, mod 54 pct. sidste efterår.

Tabel 2.3. Holdninger til offentlige udgifter 2005-2007. Pct.

	Det offentlige bruger			op bal
	for lidt	passende	for meget	
Sundhedsvæsenet E-2005	68	30	2	66
do. Okt. 2006	69	29	2	67
do. Aug.2007	75	24	1	74
Hjemmehjælp E-2005	71	28	1	70
do. Oct. 2006	75	23	2	73
do. Aug.2007	84	14	2	82
Folkepension E-2005	38	60	2	36
do. Oct. 2006	45	52	3	42
do. Aug. 2007	49	50	2	47
Folkeskolen E-2005*	61	37	2	59
do. Oct.2006*	56	43	1	55
do. Aug.2007	74	25	1	73
Forskning E-2005	54	43	3	51
do. Aug.2007	49	47	4	45
Daginstitutioner E-2005	46	52	2	44
do. Oct.2006	53	43	4	49
do. Aug.2007	63	35	2	61

*) Undervisning

Den langsigtede tendens er vist i tabel 2.4, der angiver opinionsbalancer for de enkelte områder: Andelen, der vil bruge flere penge, fratrukket andelen, der vil bruge færre. På sundhedsområdet har tallene været lige så høje før, nemlig fra 1994-2000. Og på folkepensionsområdet var tallene højere end nu til og med 1994-valget. Men der er tale om ny rekord, når det gælder hjemmehjælp, folkeskole og daginstitutioner.

Tabel 2.4. Holdninger til offentlige udgifter, 1979-2007. Opinionsbalancer: Andel, der mener, der bruges for få penge, minus andelen, der mener, der bruges for meget. Procentpoint.

	Opinionsbalance: Bruger for lidt minus bruger for meget											
	79	85	90	94	98	00	01	03	F 05	E 05	06	07
Sundhedsvæsen	28	61	61	73	77	75	67	49	55	66	67	74
Hjemmehjælp	.	.	.	73	69	70	69	61	70	70	73	82
Folkepension	56	64	57	51	42	58	46	38	41	36	42	47
Folkeskolen*	22	44	45	42	39	50	46	46	65	59	55	73
Forskning	51	.	45
Daginstitutioner**	20	24	29	32	36	42	33	.	.	44	49	61

*) Indtil 2005: Undervisning

***) Børnehaver og vuggestuer

Lønnen for offentligt ansatte

En af sideeffekterne af kvalitetsreformen - er en temmelig ukontrollabel vækst i lønforventningerne i den offentlige sektor. Sporene skræmmer. En sådan vækst var der også i 1986, og det var i forbindelse med valget (og en arbejdstidsnedsættelse) med til at udløse de meget store lønstigninger i 1987, som af ikke så få økonomer efterfølgende blev misfortolket som udtryk for, at man nu havde ramt den strukturelle ledighed. Det havde man ikke. Der var tale om en rent politisk lønfest, som kom uden den store forudgående lønglidning. Men det ændrer ikke ved, at lønfesten var med til at udløse en langvarig lavkonjunktur.

Forskellen er, at man i dag faktisk *har* ramt den strukturelle ledighed. Og forskellen er, at den nuværende regering har et langt bedre forhold til fagbevægelsen. Og at dansk økonomi

midlertidigt får et stort tilskud fra Nordsøolien, der muliggør den nuværende generations overforbrug. Men ellers er parallellen slående. Ligesom dengang har de offentligt ansattes lønkrav også en betydelig folkelig legitimitet. Allerede i midtvejsundersøgelsen i januar 2007 stod højere løn for offentligt ansatte som et af de vigtigste folkelige krav, jf. tabel 2.5.

Tabel 2.5. Hvad skal regeringen gøre frem til næste valg? Januar 2007.

	helt rigtigt	over- vejende rigtigt	over- vejende forkert	helt forkert	ved ikke mv.	mod- stand i alt	op.bal.
Indføre SMILEYS i daginstitutioner, så alle kan se, hvor stor brugernes tilfredshed er.	28	23	18	25	6	43	+8
Indføre mere individuel løn for offentligt ansatte, så f.eks. personer, der yder en særlig god pleje, belønnes med en højere løn	42	24	12	19	3	31	+35
Give offentligt ansatte større indflydelse på deres eget arbejde	61	27	4	3	5	7	+81
Give offentligt ansatte en højere løn	52	30	6	7	5	13	+69

Hele 82 pct. fandt dengang, at højere løn til offentligt ansatte var helt rigtigt eller overvejende rigtigt at gøre - kun overgået af det synspunkt, at offentligt ansatte burde have større indflydelse på deres eget arbejde. (Poul: jeg synes, det sidste er værd at erindre om - for det blev glemt af regeringen i kvalitetsreformarbejdet - der var for mange ledere i Foghs "basisgruppe").

Det er ikke blevet mindre siden. I august-undersøgelsen tilkendegiver hele 86 pct., at lønnen er for lav for hjemmehjælpere/social- og sundhedshjælpere. Se tabel 2.6. 54 pct. siger endda, at lønnen er "alt for lav". Derfor mødte denne gruppe mindst lige så stor folkelig forståelse ved aktionerne i forsommeren, som pædagogerne gjorde ved aktionerne i sensommeren 2006. Børnehavepædagogerne har ligesom hjemmehjælperne endvidere folkelig medvind ikke kun

til kravet om, at der skal bruges flere mandskabsressourcer til området - de flere hænder skal også have en højere løn. 64 pct. finder lønnen for lav - kun 2 pct. mener, pædagogerne får for meget. Sympatien for sygeplejerskerne falder midt imellem - her finder 76 pct. lønnen for lav - heraf 39 pct. "alt for lav". Der vil nok ikke være forståelse for de mest rabiate lønkrav, der har været fremme hos sygeplejerskerne - de kan vise sig kontraproduktive, men der er folkeligt medløb et godt stykke ad vejen.

Politibetjente nyder også stor folkelig sympati - hvilket indbefatter deres lønkrav. 33 pct. mener, lønnen er "alt for lav" - 34 pct. "lidt for lav". De rangerer mao. på linje med pædagogerne. Sågar de i offentligheden udsældte folkeskolelærere har befolkningens sympati, når det gælder lønnen. 57 pct. mener, deres løn er for lav - dog kun 26 pct. "alt for lav". Men en rimelig pæn justering er der folkelig opbakning til. 4 pct. mener, skolelærerne får for meget

Tabel 2.6. Holdning til offentligt ansattes og andres løn.. Pct. vandret (N=500).

Hvordan ser du på lønnen til de følgende grupper af offentligt ansatte - er den...	alt for høj	lidt for høj	passende, ved ikke	lidt for lav	alt for lav	Opinionsbalance
Hjemmehjælpere/social- og sundhedshjælpere	1	0	13	32	54	+85
Sygeplejersker	1	2	22	37	39	+73
Børnehavepædagoger	1	1	34	33	31	+62
Folkeskolelærere	1	3	39	31	26	+53
Politibetjente	1	3	29	34	33	+63
Læger	11	21	51	5	8	-19
Bankansatte	6	13	76	4	1	-14
Kassedamer	0	1	20	38	41	+78
Bygningsarbejdere	4	11	75	8	2	-5

Når vi kommer til lægerne, er det dog slut med sympatien. Her mener kun 13 pct., at lønnen er for lav - hvorimod hele 32 pct. finder lønnen for høj. Her vil de offentlige arbejdsgivere mao. have befolkningen i ryggen, hvis de holder lidt igen ved overenskomstforhandlingerne.

Det kunne være interessant at se, om sympatien udstrækker sig til ansatte i den private sektor. Her er "kassedamerne" (hvoraf langt de fleste dog i praksis er studerende/skoleelever i dag) en gruppe, der er sakket markant bagud i løn, sammenlignet med den almindelige lønudvikling blandt privat ansatte. Og de har faktisk også befolkningens sympati. 79 pct. finder lønnen for lav - heraf 41 pct. "alt for lav". Bankansatte og bygningsarbejdere er grupper, der har haft en væsentligt mere gunstig lønudvikling. Der er også hhv. 19 og 15 pct., der finder disse gruppers løn for høj - og ikke mange uden for deres egen kreds, der finder behov for et lønløft. Men det store flertal - 3/4 - finder lønnen passende. For lægernes vedkommende fandt kun halvdelen af vælgerne lønnen passende. Måske også lidt en refleks af, at offentligt ansattes lønninger kan man som vælger bedre tillade sig at have en mening om - da det jo i sidste ende ikke blot er et markedsspørgsmål, men også et politisk spørgsmål.

Det forhindrer dog ikke befolkningen i at have et positivt syn på lønstigninger til de lavtlønnede også i den private sektor, og man kan vel sige, at vi her ser elementer af en lighedsideologi - og man fristes næsten til at sige "solidarisk lønpolitik" - titte frem igen, efter at større lighed har ligget lidt i mølpose i næsten tre årtier. Ældre medborgere vil erindre, at større lighed var omdrejningspunktet for dansk politik fra krigen til 1980 (så meget, at det faktisk ikke krævede nogen nærmere begrundelse - større lighed var godt). Det kulminerende med Lavindkomstkommissionen, og siden har det været et dødt issue.

Lavindkomstkommissionens rapport i 1982 udkom i virkeligheden posthumt.

Tabel 2.7. Villighed til at betale mere i skat for at forbedre kvaliteten af den offentlige service.

	pct.
Ja	67
Nej	29
Ved ikke	4
I alt	100
Opinionsbalance	+38

Men ét er at have vælgernes sympati. Problemet er, at offentligt ansattes lønkrav jo også koster på skattebilletten. Er vælgerne også villige til at *betale* for lønstigninger til offentligt ansatte i form af højere skatter? Svaret er tilsyneladende ja, og de er lige så villige til at betale for højere lønninger til de lavest lønnede offentligt ansatte, som de er villige til at betale for bedre offentlig service. Direkte adspurgt svarer 67 pct. - men *trods alt* kun 67 pct. af vælgerne, at de er villige til at "betale mere i skat for at forbedre kvaliteten af den offentlige service". 29 pct. svarer nej og 4 pct. ved ikke, jf. tabel 2.7.

Selv om man nok skal være lidt varsom med at udskrive nye brandskatter for at imødekomme vælgernes ønsker, så viser det i hvert fald, at vælgerne er villige til at betale højere skatter end ellers. Og at det også går videre, illustreres af, at skattestoppet ikke er helligt for vælgerne, hvis det drejer sig om små stigninger for at forbedre den offentlige service - det er *her*, vælgernes villighed til at bryde skattestoppet ligger. Og ikke som hos de fleste økonomer i ønsket om at omlægge fra indkomstskat til andre former. Jf. Mandag Morgen no. XX.

Men villigheden til at betale mere i skat for at hæve lønnen til offentligt ansatte er af samme dimensioner. For hjemmehjælpernes/SOSU'ernes vedkommende rækker betalingsviljen ikke *helt* så langt som sympatien, jf. tabel 2.8 og 2.9. Men hele 72 pct. erklærer sig villige til at betale mere i skat for at hæve lønnen for SOSU'erne. Og når det gælder de øvrige grupper, følges tallene faktisk næsten ad. 68 pct. vil betale mere i skat for at hæve lønnen til sygeplejerskerne, 63 pct. vil betale mere i skat for at rette op på pædagogernes løn. Og folkeskolelærerne får et helt uventet skulderklap fra vælgerne, idet 56 pct. godt vil betale mere i skat for at hæve lærernes lønninger.

Det er trods alt rimeligt skrappe spørgsmål, der er stillet. Så selv om man ikke hel kan udelukke lidt afsmitning fra de tidligere spørgsmål, så der er slet ingen tvivl om, at betalingsviljen er reel. Den rækker også meget langt ind i de borgerlige rækker.

Tabel 2.8. Holdning til at betale mere i skat for at hæve lønnen til offentligt ansatte. Pct.

Er du villig til at betale mere i skat, hvis det kan øge lønnen til	ja	nej	ved ikke	Opinionsbalance
Hjemmehjælper/social- og sundhedshjælper	72	25	3	+47
Sygeplejersker	68	29	3	+39
Børnehavepædagoger	63	33	4	+30
Folkeskolelærere	56	40	4	+16

Tabel 2.9. Holdning til offentligt ansattes løn og til at hæve skatten for at hæve lønnen. Pct.

	Får for lav løn	Vil betale mere i skat for at hæve lønnen
Hjemmehjælper/ social- og sundhedshjælper	86	72
Sygeplejersker	76	68
Børnehavepædagoger	64	63
Folkeskolelærere	57	56

Interessant nok ser det ikke ud til, at Dansk Folkepartis vælgere er specielt forhåbende på at betale højere løn til hjemmehjælper/SOSU'er, sammenlignet med andre vælgere. Der skal dog tages det forbehold, at tallene for DF er relativt små. Men til gengæld har de fremsat et krav, som i princippet nyder bred opbakning blandt samtlige partiers vælgere. Hvormed der naturligvis ikke er sagt noget om, hvilken *procedure* vælgerne foretrækker - hvis de har nogen mening herom. Også sygeplejersker nyder bred opbakning bag deres lønkrav i alle politiske lejre. Og selv når det gælder pædagogerne, mener flertallet af regeringspartierne vælgere faktisk, at man bør hæve lønnen, selv om det går ud over skatten. Kontrasten til 1973 kunne ikke være større. Folkeskolelærere nyder overraskende nok også ret bred opbakning. Selv hos regeringspartierne vil halvdelen betale mere i skat for at hæve lærernes løn. Kun 46 pct. siger nej.

Tabel 2.10. Villighed til at betale mere i skat for at hæve lønnen til offentligt ansatte. august 2007. Andel, der vil betale mere. Pct.

	hjemmehjælpere/ SOSU	sygeplejersker	børnehave- pædagoger	skolelærere
Partivalg 2005				
venstrefløj	92	86	84	69
socialdemokratiet	85	78	77	64
midterparti	68	66	63	56
v+k	66	63	54	50
df	68	63	56	59

Er du parat til at betale mere i skat, hvis det kan øge lønnen til ...

Vælgernes solidariske holdninger har regeringen i mangt og meget indstillet sig på. Men problemet er naturligvis, at de faggrupper af offentligt ansatte, der vækker befolkningens sympati, når det gælder lønkrav, jo omfatter langt hovedparten af de offentligt ansatte i den "borgernære service". Dermed er det med til at lægge et historisk pres på de offentlige udgifter, og økonomer taler tilsyneladende for døde øren, når de maner til forsigtighed. I hvert fald har advarslerne ikke været klare nok til, at de trænger igennem.

Der er ingen tvivl om, hvad en tilstundende valgkamp kommer til at dreje sig om. Det bliver velfærden, velfærden og velfærden igen. Regeringen står tilsyneladende godt rustet til at tage en sådan dyst på modstanderens banehalvdelen. Men med det niveau, borgernes forventninger har taget, vil enhver siddende regering uanset partifarve kunne komme vældigt i defensiven i valgkampens løb, fordi den i højere grad end oppositionen er bundet af hensyn til økonomisk ansvarlighed. Derfor vil et valg nu - som vel efterhånden synes uundgåeligt - kunne give temmelig uventede resultater. For oppositionen er godt forberedt og vil pludselig få en væsentligt større pressedækning, end det har været vanligt. Selv om ingen i dag overhovedet diskuterer muligheden seriøst, kan det helt uventet vise sig, at HTS får ret med sit berømte udsagn om, at "Jeg kan slå Fogh". Hun får i hvert fald aldrig bedre chancer, så kan hun ikke gøre det ved et evt. septembervalg, så kan hun med stor sikkerhed *aldrig* gøre det.

Regeringen står ikke særlig stærkt på velfærden. I oktober 2006 scorede den sin hidtil dårligste rating på evnen til at sikre “tilfredsstillende forhold for de ældre”. Sikring af velfærdsstatens fremtid var et plus i 2006 - men det er passé med velfærdsreformen. Fornyelse af den offentlige sektor forbindes også lidt mere med den borgerlige side, men det er heller ikke den store sag. Selv på emnet service for pengene står regeringsalternativerne lige. Se Tabel 2.11.

Tabel 2.11. Vælgernes syn på regeringsalternativernes evne til at sikre velfærden. Pct.

Hvem er bedst...		Borgerlig reg. bedst	Ingen forskel, ved ikke	Soc.Dem. regering	Overvægt borgerlig reg. bedst
Til at sikre tilfredsstillende forhold for de ældre	Sep.1996	22	35	43	-21
	Feb.1998	24	30	46	-22
	Valg 1998	17	38	45	-28
	Okt.1998	17	39	44	-27
	Feb.2000	38	23	39	-1
	Nov 2001	34	23	43	-9
	Valg 2001	36	33	32	+4
	nov.2003	28	25	47	-19
	jan.2005	35	20	45	-10
	valg 2005	22	31	47	-25
	okt.2006	23	17	60	-37
Til at sikre, at borgerne får mest mulig service for pengene	okt 2006	39	20	41	-2
Til at sikre den sociale balance i den økonomiske politik	valg 2005	29	27	44	-15
	okt.2006	42	18	40	+2
Til at forny den offentlige sektor	okt.2006	45	23	32	+13
Til at sikre velfærdsstatens fremtid	maj 2006	53	14	33	+20

Vender vi os mod de seneste data fra august 2007, viser regeringen sig at stå marginalt bedre end ved sidste valg på sundhed - hvor der er ualmindelig mange (36 pct.), der ikke mener, forskellen er værd at regne for noget. Det er hverken et taber- eller vinderissue. Balancen mellem skattetryk og tryghed står også lige - med en meget høj andel neutrale - men det kan ændre sig, hvis regeringen annoncerer skattelettelser.

Det mest beskæmmende for regeringen er dog, at den rangerer under Socialdemokratiet, når det gælder evnen til at sikre kvalitet i den offentlige sektor. Kun 27 pct. finder en borgerlig regering bedst.

Tabel 2.12. Vælgernes syn på regeringsalternativernes evne til at sikre velfærden. Pct.

Hvem er bedst...		Borgerlig reg.bedst	Ingen forskel, ved ikke	Soc.Dem. regering	Overvægt borgerlig bedst
Til at sikre den rette balance mellem skattetryk og social tryghed	Valg 1994	25	35	40	-15
	Feb.1997	31	32	37	-6
	Valg 1998	24	31	45	-21
	Okt.1998	25	31	44	-19
	Feb.2000	40	24	36	+4
	Nov 2001	36	21	43	-7
	Valg 2001	35	27	38	-3
	nov.2003	35	26	39	-4
	jan.2005	46	17	37	+9
	valg 2005	32	23	45	-13
	maj 2006	45	13	42	+3
	okt. 2006	39	17	44	-5
	aug.2007	32	31	37	-6
Til at sikre et velfungerende sundhedsvæsen	Sep.1996	25	34	41	-16
	Feb.1997	27	33	40	-13
	Feb.1998	26	30	44	-18
	Valg 1998	23	43	34	-11
	Okt.1998	30	38	32	-2
	Feb.2000	32	22	46	-14
	Nov 2001	40	24	36	+4
	Valg 2001	45	30	25	+20
	nov.2003	28	26	46	-18
	jan.2005	38	18	44	-6
valg 2005	28	35	37	-9	
	maj 2006	36	19	45	-9
	okt. 2006	28	24	48	-20
	aug.2007	29	36	35	-6
Til at sikre kvalitet i den offentlige service	aug.2007	27	36	37	-10

Gennemførelsesstatistik

Kvalitetsreformen
(Mandag Morgen)

Nettostikprøve	1122	Nettostik procent	100,00%
Nægtere	359	Nægterprocent	32 %
Ikke hjemme	263	Ikke hjemme procent	23 %
Gennemførte	500	Gennemførte	45 %

Kommentar

Feltperiode fra 26/7 til 5/8, 2007

Relativt mange Ikke-hjemme pga. ferie!
14. august 2007